

1. Situering tijdelijk onderwijs aan huis

Onderwijs is cruciaal voor ieder kind. Onderwijs zorgt voor de ontwikkeling van een mens, voor het opdoen van kennis en attitudes, als sociaal proces. Het is de sleutel naar zelfbeschikking en vormt de opstap naar deelname aan de arbeidsmarkt, naar onafhankelijkheid en zelfstandigheid, naar inclusie in een rijke en diverse samenleving.

Kinderen met een chronische ziekte 'pendelen' vaak tussen ziekenhuis, thuis en de school en kunnen dus niet altijd onderwijs volgen. In sommige ziekenhuizen zijn scholen voorzien maar lang niet elk ziekenhuis heeft deze erkenning. Dit betekent dat kinderen die vaak afwezig zijn lessen missen maar ook het contact met de klasgenootjes verliezen. Zij krijgen te maken met een leerachterstand en verliezen de voeling met het schoolgebeuren dat een belangrijk onderdeel vormt in de opvoeding van elk kind.

Voorzien in de continuïteit van onderwijs is zorgen voor inclusief onderwijs. Ondanks hun beperkingen en hun vele afwezigheden is het belangrijk dat kinderen met een chronische ziekte naar hun vertrouwde school kunnen blijven gaan. Het mag niet de bedoeling zijn om kinderen die een leerachterstand hebben opgelopen, onmiddellijk door te verwijzen naar buitengewoon onderwijs of naar een andere studierichting. Mits de nodige ondersteuning kunnen zij wel degelijk hun studierichting verder zetten en gemotiveerd blijven om naar school te gaan.

Er zijn een aantal maatregelen of ondersteuningsmogelijkheden voorzien voor deze kinderen:

1. type 5 onderwijs is het onderwijs dat gegeven wordt in ziekenhuisscholen en in preventoria;
2. K-diensten zijn enkel bestemd voor kinderen die langdurig in een jeugdpsychiatrische dienst verblijven;
3. permanent onderwijs aan huis;
4. tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH).

Deze vier maatregelen zijn niet voldoende om alle kinderen met een chronische ziekte op te vangen. In een aantal ziekenhuizen is er onderwijs voorzien, net zoals dit ook geregeld is in een aantal K-diensten maar het gaat hier slechts over een klein percentage. Het tijdelijk en permanent onderwijs aan huis zijn goede maatregelen maar kennen in hun voorwaarden en uitwerking verschillende tekorten die maken dat kinderen met een chronische ziekte te weinig onderwijs krijgen.

In deze nota gaan we enkel in op de beperkingen en mogelijkheden van het tijdelijk onderwijs aan huis.

2. Wetgeving tijdelijk onderwijs aan huis

Het onderwijsdecreet voorziet het **recht op onderwijs voor kinderen die een lange periode afwezig zijn wegens ziekte, ongeval of handicap** onder de vorm van tijdelijk onderwijs aan huis. De bedoeling van tijdelijk onderwijs aan huis is in de eerste plaats blijven zodat de leerachterstand niet vergroot. Het laat de kinderen voelen dat ze erbij blijven horen. Een vertrouwde leerkracht van de eigen school kan de spilfiguur vormen die zorgt voor het contact met de andere klasgenoten.

Op 1 januari 2007 is de wetgeving voor het tijdelijk onderwijs aan huis gewijzigd om tegemoet te komen aan de problemen van kinderen die een aanslepende ziekte hebben en hierdoor minder dan halftijds naar school kunnen én kinderen met een chronische ziekte:

- een eerste aanpassing houdt in dat een leerling, na een ononderbroken afwezigheid van 21 kalenderdagen (bijv. na een ongeval), recht op tijdelijk onderwijs aan huis heeft. Uit het medisch attest moet wel blijken dat het kind onmogelijk halftijds of meer naar school kan gaan.
- een tweede aanpassing van de wet is bedoeld voor kinderen die een chronische ziekte hebben waarbij een continue of repetitieve behandeling van minstens 6 maanden noodzakelijk is. Voor deze kinderen is het vaak moeilijk om 21 dagen onafgebroken afwezig te zijn van school omdat zij vaak voor kortere perioden afwezig zijn. De wachttijd van 21 dagen is voor deze kinderen vervallen en zij hebben recht op 4 uur tijdelijk onderwijs aan huis na 9 halve schooldagen afwezigheid. Deze 9 halve dagen hoeven niet ononderbroken te zijn maar mogen opgeteld worden;
- een laatste belangrijke aanpassing is dat scholen ook tijdelijk onderwijs aan huis kunnen aanbieden aan kinderen die verder dan 10 km voor het gewone onderwijs en 20 km voor het buitengewone onderwijs wonen. Zij ontvangen hiervoor financiering. De school is echter niet verplicht het onderwijs te voorzien.

We willen graag een aantal elementen vermelden die positief geëvalueerd kunnen worden in de nieuwe wetgeving.

- er is slechts eenmaal een medisch attest nodig om het tijdelijk onderwijs aan huis aan te vragen. Bij een nieuwe aanvraag moet dus niet steeds een nieuw medisch attest toegevoegd te worden;
- het document voor de aanvraag is vrij eenvoudig in te vullen;
- in het schoolreglement moet een duidelijke toelichting staan rond de aanvraag van tijdelijk onderwijs aan huis;
- sinds 1 september 2007 gelden er sancties bij de miskennis van het recht op tijdelijk onderwijs aan huis. Deze sanctie kan bestaan uit een gedeeltelijke terugvordering van of inhouding op het werkingsbudget. Het bedrag kan niet meer bedragen dan 10% van het werkingsbudget van de school waar de overtreding is vastgesteld. Het niet-naleven van het recht op tijdelijk onderwijs aan huis wordt vastgesteld door Agodi, Scholen Secundair Onderwijs en DKO. De vaststelling wordt per aangetekend schrijven meegedeeld aan de betrokken inrichtende macht.

3. Knelpunten tijdelijk onderwijs aan huis

Het Vlaams Patiëntenplatform vindt het positief dat kinderen met een chronische ziekte de kans krijgen om te genieten van tijdelijk onderwijs aan huis maar wil toch ook de aandacht vestigen op knelpunten in de wetgeving.

Knelpunten:

1. er worden slechts vier lestijden gesubsidieerd of gefinancierd. Eén lestijd bestaat uit 50 minuten. Rekening houdend met de medische toestand van het kind, zijn vier lestijden veel te weinig in het lager en zeker in het secundair onderwijs en zorgen ze voor een onoverkomelijke leerachterstand;

2. na elke periode van 9 halve dagen afwezigheid moet er een nieuwe aanvraag voor tijdelijk onderwijs aan huis ingediend worden. Voor ouders wiens kind gedurende een langere periode onregelmatig naar school kan, betekent dit een hele administratieve last;
3. scholen kunnen tijdelijk onderwijs aan huis voorzien aan kinderen die buiten een straal van 10 km wonen voor het gewone onderwijs en een straal van 20 km voor het buitengewoon onderwijs maar zijn hier echter niet toe verplicht. Vaak kiezen ouders of kinderen niet voor de dichtstbijzijnde school omdat zij bijvoorbeeld de school kiezen die dicht bij hun werk gelegen is of dicht bij de grootouders. Als men verhuist, kiest men er misschien ook voor naar dezelfde school te blijven gaan. Al deze redenen maken dat het niet evident is dat ouders kiezen voor de dichtstbijzijnde school;

4. Beleidsaanbevelingen inzake tijdelijk onderwijs aan huis

- Meer dan 4 uren les per week

Om de leerachterstand van kinderen met een chronische ziekte te beperken, moeten kinderen de mogelijkheid hebben om meer dan 4 uren les per week te krijgen indien hun gezondheidstoestand dit toelaat. Voor een aantal kinderen geldt immers dat zij, bijvoorbeeld omwille van infectiegevaar niet naar school mogen, maar zich daarom niet ziek voelen. In samenspraak met de behandelende arts en de thuischool moet er gezocht worden naar het beste aantal lessen opdat het kind zijn leerachterstand kan beperken. In praktijk zal blijken dat dit vaak meer is dan 4 lessen per week. Denk maar aan het secundair onderwijs waar je al minstens vier hoofdvakken hebt die je moet volgen.

- Scholen ertoe verplichten om aan kinderen tijdelijk onderwijs aan huis toe te laten wanneer zij buiten de straal van respectievelijk 10 en 20 km wonen

Kinderen met een chronische ziekte moeten een vrije keuze van onderwijs hebben en mogen niet beperkt worden door het scholenaanbod in de directe omgeving. Ongeacht de keuze van hun school moeten ze recht hebben op tijdelijk onderwijs aan huis.

- Beter informeren van ouders en leerlingen over het tijdelijk onderwijs aan huis

Momenteel dient de aanvraag voor tijdelijk onderwijs aan huis te gebeuren door de ouders. Ouders zijn echter niet altijd op de hoogte van deze regeling. Ouders en leerlingen moeten beter geïnformeerd worden over het bestaan en de mogelijkheden van tijdelijk onderwijs aan huis. Momenteel zijn scholen enkel verplicht deze informatie op te nemen in hun schoolreglement. De school moet hier proactiever optreden en tijdelijk onderwijs aan huis meer bekend maken en ouders hierover aanspreken

Het Vlaams Patiëntenplatform vzw vindt dat scholen rond dit thema een actiever beleid moeten voeren en gericht informatie over het systeem, de voorwaarden en de mogelijkheden van tijdelijk onderwijs aan huis moeten verspreiden. Ook vanuit de overheid dient het systeem meer bekend gemaakt te worden zodat ouders, kinderen of jongeren ook weten dat ze hier recht op hebben.

Ouders moeten ook weten waar ze terecht kunnen wanneer ze een klacht hebben over het tijdelijk onderwijs aan huis.

4. Besluit

Het Vlaams Patiëntenplatform vzw ijvert voor gelijke onderwijskansen ongeacht de gezondheidstoestand van een kind. De huidige wetgeving omtrent tijdelijk onderwijs aan huis voldoet niet altijd aan de noden van kinderen met een chronische ziekte. Voor hen is het uitermate belangrijk dat zij les kunnen blijven volgen om de reïntegratie op de school te vergemakkelijken en de leerachterstand te beperken. De huidige wetgeving van het tijdelijk onderwijs aan huis bevat knelpunten die maken dat kinderen met een chronische ziekte onvoldoende recht hebben op tijdelijk onderwijs aan huis.

Het Vlaams Patiëntenplatform vzw heeft een aantal beleidsaanbevelingen geformuleerd om de wetgeving op het tijdelijk onderwijs aan huis aan te passen. Enkel door deze aanpassingen door te voeren, kan er gestreefd worden naar een goede onderwijsregeling voor kinderen met een chronische ziekte.

Vlaams Patiëntenplatform vzw mei 2011